

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 453/2023-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Štefanom Práznovským, 26. novembra 1, Humenné, proti uzneseniam Okresného súdu Humenné č. k. 17 Cb 54/2021-277 z 21. apríla 2023 a č. k. 17 Cb 54/2021-307 z 13. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 Cb 54/2021-277 z 21. apríla 2023 a č. k. 17 Cb 54/2021-307 z 13. júna 2023 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že na okresnom súde sa viedol spor, v ktorom sa obchodná spoločnosť (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala na sťažovateľovi zaplata sumy 11 492,62 eur s príslušenstvom. Uznesením č. k. 17 Cb 54/2021-103 z 8. októbra 2021 v spojení s uznesením č. k. 17 Cb 54/2021-160 z 8. decembra 2021 okresný súd právoplatne zastavil konanie o vzájomnej žalobe sťažovateľa, ktorej predmetom bolo zaplata sumy 74 643,43 eur s príslušenstvom, a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania vzniknutých v súvislosti so vzájomnou žalobou v rozsahu 100 %.

3. Nadväzne okresný súd rozhodoval o výške trov konania, keď napadnutým uznesením z 21. apríla 2023 uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy právneho zastúpenia v sume 700,17 eur za 1 úkon právnej služby – vyjadrenie k vzájomnej žalobe. Proti tomuto rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom podali strany sporu sťažnosť, ktorú okresný súd napadnutým uznesením z 13. júna 2023 zamietol a žiadnej zo strán sporu nepriznal náhradu trov sťažnostného konania. Vo vzťahu k sťažnosti sťažovateľa poukázal na dvojfázovosť rozhodovania o trovách konania, pričom v posudzovanej veci sa už právoplatne rozhodlo o nároku na náhradu trov konania. Vyšší súdny úradník rozhodoval iba o výške trov konania. V prípade podania sťažnosti proti uzneseniu o výške trov konania sudca preskúmava postup vyššieho súdneho úradníka z toho hľadiska, či pri svojom rozhodovaní postupoval v súlade s platnou právnou úpravou, resp. skúma, či úspešnej strane sporu prináleží konkrétna výška trov konania za ten-ktorý úkon právnej služby.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že svoju sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka odôvodnil poukázaním na § 256 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré *„povedáva o trovách pri zavinenom zastavení konania“*. Nadväzne bez akéhokoľvek kontextu odcitoval z bližšie nešpecifikovaného komentára k tomuto ustanoveniu: *„Súd konanie zastaví aj pre nezaplatenie súdneho poplatku. Tu však dochádza k zastaveniu súdneho konania podľa ust. § 10 ods. 1 ZoSP. Rozhodnutie o náhrade trov konania tu nie je ani potrebné, pretože ide o vzťah štátu a poplatníka (spravidla žalobcu). Uznesenie o zastavení konania sa proti strane ani nedoručuje, preto nie je potrebné rozhodovať o vzájomnom vzťahu strán, pokiaľ ide o náhradu trov konania.“* Na základe uvedeného sťažovateľ tvrdí, že okresný súd rozhodol v jeho neprospech nezákonne a v rozpore s jeho právami.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že uplatnenie jeho právomocí je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania [čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ako aj ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 124 a § 132 zákona o ústavnom súde]. V tejto súvislosti už opakovane uviedol, že všeobecné náležitosti návrhu musí spĺňať každý návrh, a to tak náležitosti týkajúce sa formy návrhu, ako aj jeho obsahu.

6. Súčasne je potrebné uviesť, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti je podstatnou (osobitnou) náležitosťou ústavnej sťažnosti, a od jeho kvality sa v podstate odvíja možnosť prieskumu ústavného súdu. Preto musia dôvody ústavnej sťažnosti korešpondovať s jednotlivými namietanými porušeniami základných práv alebo slobôd.

7. Sťažovateľ je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, ktorý je v zmysle § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 11 ods. 3 CSP povinný konať s profesijnou odbornosťou a náležitou znalosťou s touto odbornosťou spojenou a v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní

(živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, II. ÚS 70/2015, III. ÚS 402/2017, II. ÚS 154/2019).

8. Vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam je potrebné skonštatovať, že ústavná sťažnosť sťažovateľa sa vyznačuje absenciou podstatnej náležitosti, ktorou je zmysluplné a ústavnoprávne relevantné odôvodnenie opreté o právne relevantné a logické súvislosti, ktoré by poskytli nevyhnutný základ kvalifikovaného návrhu spôsobilého iniciovať konanie o ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom. Sťažovateľ síce namieta porušenie svojich práv, ku ktorému malo dôjsť napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, avšak z obsahu ústavnej sťažnosti a jeho sťažnostnej argumentácie, s ktorou sa ústavný súd oboznámil vo všetkých detailoch, absolútne nevyplýva, v čom podľa názoru sťažovateľa spočívajú nedostatky napadnutých uznesení. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti opísal priebeh sporu iniciovaného žalobkyňou a priebeh sporu o jeho vzájomnej žalobe, ale vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou napadnutým uzneseniam sa obmedzuje výlučne na formálne konštatovanie, že okresný súd rozhodol v jeho neprospech nezákonne. Ústavná sťažnosť je v zásade iba nesúhlasom sťažovateľa s uzneseniami okresného súdu, bez akejkoľvek zrozumiteľnej ústavnoprávnej argumentácie spochybňujúcej správnosť záverov v nich uvedených. Inými slovami, sťažovateľ absolútne nepolemizuje s argumentáciou, ktorou okresný súd zdôvodnil svoje rozhodnutia.

9. Absencia zmysluplného, ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde a je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020, III. ÚS 611/2021, II. ÚS 244/2022, II. ÚS 379/2022).

10. Nie je v právomoci ústavného súdu vlastnou činnosťou a šetrením dopĺňať chýbajúce zdôvodnenie ústavnej sťažnosti a abstrahovať z podania sťažovateľa možné a ním bližšie nezdôvodnené porušenie jeho práv. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa týkalo jej esenciálnych obsahových náležitostí (ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 346/2019, I. ÚS 351/2019, IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020).

11. Keďže ústavný súd je pri svojom prieskume v súlade s § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom, ako aj dôvodmi podanej sťažnosti, v prejednávanej veci primárne dospel k záveru, že ústavná sťažnosť neobsahuje základnú obsahovú náležitosť, ktorou sú konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť podľa sťažovateľa k porušeniu jeho práv napadnutými uzneseniami okresného súdu. Z tohto dôvodu odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom.

12. Ústavný súd pri maximálnej snahe vyhnúť sa formálnemu prístupu k svojmu prieskumu a uprednostniť materiálny prístup, vyvodil z obsahu ústavnej sťažnosti, že sťažovateľ okresnému súdu vyčíta nesprávne právne posúdenie veci. Po oboznámení sa s obsahom napadnutých rozhodnutí však nezistil, že by okresným súdom aplikovaný postup pri rozhodovaní o výške trov právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Argumentáciu tvoriacu súčasť napadnutých rozhodnutí nemožno považovať za nesúladnú s limitmi sťažovateľom označených práv. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie, ktorá je vyjadrená v § 256 CSP, na ktoré sa odvoláva sťažovateľ, znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán sporu, ktorá zaviniła, že vznikli. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie strany sporu (teda aj jej prejav vôle spočívajúci napríklad v späťvzátí žaloby) a dôsledkom je vznik trov protistrany. Prvkom zavinenia môže byť aj náhoda, napr. odpadnutie predmetu sporu, pretože nič z toho nie je možné pripočítať na ťarchu toho, kto sa v spore iba bránil. Pokiaľ jedna procesná strana zavini, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritórne rozhodnuté, a tým zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania (bližšie pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1035 a nasl.). Nezaplatenie súdneho poplatku nemá vplyv na rozhodnutie o náhrade trov konania (R 72/1995). Situácia, ktorú opísal sťažovateľ, by prichádzala do úvahy v prípade, ak by protistrane ešte žiadne trovy konania nevznikli, čo nebol tento prípad.

13. S ohľadom na uvedené je ústavný súd toho názoru, že okresný súd rozhodol vo veci výšky náhrady trov konania spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný procesný excés ani zásah do označených práv sťažovateľa. Ústavný súd by tak aj v prípade právne perfektnej ústavnej sťažnosti musel túto odmietnuť vo vzťahu k rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde] a vo vzťahu k uzneseniu sudcu z 13. júna 2023 by musela byť ústavná sťažnosť odmietnutá z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

14. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 15. augusta 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu